

28/5/03

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 3 juli 2002 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 11 september 2002 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 06 maart 2003,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

1. Omwille van het algemeen belang gevormd door de artistieke, historische en socio-culturele waarde:

- als **monument**:

De Sint-Antoniuskerk, met bijhorende muur en bedevaartsuin met jubelgrot, gelegen te Kortrijk (Kortrijk), Wandelingstraat(Kor) 33;

bekend ten kadaster:

Kortrijk, 3e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 130B6(DEEL).

De **artistieke waarde** wordt gevormd door:

Het als gesamt-kunstwerk opgevatte en volledig intact bewaarde interieur met kleurrijke muurschilderingen, meubilair en beelden.

De decoratieve en figuratieve polychromie, aangebracht in 1894-1895, zijn van de hand van Willem Deumens (Venlo, Nederland).

De brandglasramen, geplaatst in 1924, zijn vervaardigd door het atelier Osterrath uit Tilff nabij Luik. Dit atelier is veruit het belangrijkste atelier voor glasschilderkunst in Wallonië uit die periode. De tekeningen en de gebruikte kleuren zijn van hoge kwaliteit en sluiten goed aan bij het interieur van de kerk.

Het meubilair werd ontworpen en uitgevoerd door de belangrijke ateliers uit die periode en getuigen van een groot vakmanschap cf. uitwerking en detaillering.

MEUBILAIR:

- Hoofdaltaar van gepolychromeerde witte Franse steen van 1882-1885, door K. Debaere
- Zijaltaren n.o.v. Hennebique.
- Biechtstoelen van 1878 door werkhuisen Janssens (Sint-Truiden)
- Beelden van het Heilig Hart van Jezus en Onze-Lieve-Vrouw, van 1876, door C. De Jonghe (Brugge)
- Piëta van 1896 door K. Debaere
- Triptiek van het Heilig Aanschijn, van 1887, door firma Billaux-Grosse (Brussel).

De **historische waarde**, in casu de architectuurhistorische waarde, wordt als volgt omschreven:

Als zijnde de enige neo-Romaanse kerk te Kortrijk, opgetrokken in 1873-1874 naar ontwerp van de Franse aannemer François Hennebique, die later een procédé zal ontwikkelen om gewapend beton aan te wenden. Hij introduceerde de gewapende balk en kolom als constructie-element en opende daarmee de mogelijkheden voor betonskeletbouw, wat een revolutie in de bouwkunst betekende.

Als zijnde een beeldbepalend en gaaf bewaard complex gelegen op de hoek Wandelingstraat/Veldstraat.

De afsluitingsmuur als zijnde deel uitmakend van het complex. Vrij uitzonderlijk is het ingewerkte urinoir met houten klapdeurtjes.

De **socio-culturele waarde** wordt omschreven als:

Als druk bezocht bedevaartsoord naar de laatste rustplaats van broeder Isidoor, die begraven is in de later toegevoegde grafkapel van 1952.

Merkwaardig is bedevaartstuin met verschillende rotspartijen en jubelgrot en de muur met votiefplaatjes, als uiting van volksdevotie.

2. Omwille van het algemeen belang gevormd door de artistieke, historische en socio-culturele waarde:

- als **monument**:

Parochiekerk Sint-Jan-de-Doper, gelegen te

Kortrijk (Kortrijk), Sint-Jansplein(Kor) ;

bekend ten kadaster:

Kortrijk, 3e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 136/2.

De **artistieke waarde** wordt als volgt omschreven:

Als zijnde het belangrijkste werk in het oeuvre van architect Jules Coomans.

Het ontwerp is gebaseerd op het klassieke type van de 13de-eeuwse Scheldegotiek en is geïnspireerd op de O.-L.-Vrouwkerk van Pamele te Oudenaarde, maar het concept is veel rijker uitgewerkt. De architect heeft hier de ideale kathedraal willen bouwen

als synthese van de twee meest prestigieuze kerken van het 13de-eeuwse

Vlaanderen: de kerk van Pamele te Oudenaarde en de collegiale (later kathedraal) kerk van Ieper.

De glasramen in de koorkapellen zijn ontworpen en uitgevoerd door het atelier Osterrath (Luik). Dit atelier is veruit het belangrijkste atelier voor glasschilderkunst in Wallonië uit die periode. Het behouden neogotisch meubilair, werd ontworpen voor de kerk door de belangrijkste ateliers uit het begin van de 20ste eeuw:

- Arduinen, neogotische preekstoel van 1911.
- Kruisweg n.o.v. en uitgevoerd door H. De Block (Kortrijk)
- Pieta n.o.v. en uitgevoerd door H. De Block (Kortrijk)
- Heiligenbeelden in de zijbeuken n.o.v. en uitgevoerd door H. De Block (Kortrijk),
- Gipsen O.-L.-Vrouw beeld n.o.v. en uitgevoerd door H. De Block (Kortrijk)
- Communiebank en biechtstoelen (arduin met hout) van J. Lelan (Kortrijk).

De **historische waarde**, in casu de architectuurhistorische waarde, wordt als volgt omschreven:

De Sint Jan-de-Doperkerk opgetrokken tussen 1909 en 1911 wordt beschouwd als de belangrijkste Kortrijkse neogotische kerk en als één van de belangrijkste voorbeelden van de Sint-Lucasgotiek in Vlaanderen.

De monumentale kerk is een beeldbepalend element en herkenningspunt in de omgeving en vormt het centrum van een rond 1900 aangelegde stadsuitbreiding.

De **socio-culturele** waarde wordt als volgt omschreven:

Als zijnde een architecturaal teken van de steeds toenemende bevolking op het eind van de 19de eeuw en het begin van de 20ste eeuw, dat resulteerde in de aanleg van nieuwe stadswijken en parochies.

Als zijnde een typisch voorbeeld van een nieuwe parochiekerk in neogotische stijl opgetrokken rond de eeuwwisseling in een pas aangelegde stadsuitbreiding.

3. Omwille van het algemeen belang gevormd door de artistieke, historische en socio-culturele waarde:

- als **monument**:

Parochiekerk Sint-Brixius, gelegen te

Kortrijk (Marke), Markekerkstraat(Mar) 4;

bekend ten kadaster:

Kortrijk, 6e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 319C(DEEL).

De **artistieke waarde** wordt gevormd door:

het gaaf bewaarde ensemble. Het meubilair, dat integraal deel uitmaakt van de kerk, werd ontworpen en uitgevoerd door de beste neogotische kunstateliers van ca. 1900, o.m. het atelier Bressers-Blanchaert met wie J.-B. (de) Bethune continue samenwerkte en wiens realisaties worden beschouwd als de beste van de Sint-Lucasneogotiek in Vlaanderen.

- Houten hoogaltaar van 1901, n.o.v. J.-B. (de) Bethune uitgevoerd door het atelier Bressers-Blanchaert (Sint-Denij-Westrem).
- Noordelijk zij-altaar toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van 1901, door het atelier Bressers-Blanchaert.
- Zuidelijk zij-altaar toegewijd aan H.-Brixius van Tours en H.-Drogo, van 1901 door het atelier Bressers-Blanchaert.
- Triptiek van het H. Hart n.o.v. J.-B. (de) Bethune uitgevoerd door atelier Bressers-Blanchaert.
- Neogotische preekstoel van 1905 n.o.v. J.-B. (de) Bethune door Blanchaert (Sint-Denijs-Westrem).

- Doopvont van 1910 uitgevoerd door J. Lelan-Declerck (Kortrijk) met neogotisch koperen deksel n.o.v. J.-B. (de) Bethune en uitgevoerd door Desclee.
- Twee neogotische biechtstoelen van 1910 door J. Lelan-Declerck (Kortrijk) en twee neogotische biechtstoelen van 1935 gemaakt door firma Lannoo Br. & Z. (Marke).
- Neogotische koorbanken n.o.v. J. Boute (Kortrijk).
- Schilderij: Kruisafneming, kopie van de Kruisafneming van P.P. Rubens van ca. 1900.
- Schilderij: O.-L.-Vrouw met kind schenkt aan H. Dominicus Guzman de rozenkrans van de heer de Tracy (Gent) van 1888.
- houten gepolychromeerd beeld van St.-Jozef ca. 1901, n.o.v. J.-B. (de) Bethune.
- gepolychromeerd beeld van Onze-Lieve-vrouw met kind op maansikkel n.o.v. J.-B. (de) Bethune (1888), uitgevoerd door het atelier Bressers-Blanchaert (Sint-Denijs-Westrem).
- gepolychromeerd beeld van de H. Antonius van Padua van 1901 (ontwerp 1888) n.o.v. J.-B. (de) Bethune, uitgevoerd door het atelier Bressers-Blanchaert.
- Gepolychromeerd beeld van de H. Apollonia van 1901 door Bressers-Blanchaert.
- Triomfkruis n.o.v. J.-B. (de) Bethune, afkomstig uit de kerk van de gedurige aanbidding (Salazar) te Brussel.
- Kruisweg met 14 staties van Aloïs Debeule (Gent).
- Koor met zeven neogotische glas-in-loodvensters met voorstellingen uit het leven van Jezus en Maria, (1892); brandglasramen in zijkoren met o.m. fragmenten uit het leven van O.-L.-Vrouw; rozet boven Brixiusaltaar van 1907 met tronende "Beau Dieu d'Amiens"; brandramen in het Brixiuskoor van 1908; H. Teresia, H. Maria, H. Jozef van 1910, allen n.o.v. J.-B. (de) Bethune en uitgevoerd door J. Casier (Gent).
- Grafmonument van de familie (de) Bethune.

De **historische waarde**, in de casu architectuurhistorische waarde, wordt als volgt omschreven:

Als zijnde een typische neogotische dorpskerk opgericht in 1900-1902, naar een ontwerp van Jean-Baptiste (de) Bethune en postuum uitgevoerd door Jules Carette.

Als zijnde één van de laatste ontwerpen van Jean-Baptiste (de) Bethune, die beschouwd wordt als de belangrijkste protagonist van de neogotische stijl in België en mede-oprichter van de Sint-Lucasscholen in België.

Als zijnde de laatste pure Bethuniaanse neogotische realisatie, die opvalt door de proportieverhoudingen die de monumentaliteit van kerk bepalen en die duidelijk geïnspireerd is op de vroeggotiek van het Scheldegebied.

De **socio-culturele waarde** wordt als volgt omschreven:

Als zijnde de grafkerk van de familie (de) Bethune en meer bepaald Jean-Baptiste (de) Bethune. De familie de Bethune speelt sinds het begin van de 20ste eeuw een belangrijke rol in het politieke, sociale en economische leven van Marke. J.-B. (de) Bethune speelde een prominente rol in de Belgische architectuurgeschiedenis als promotor van de Katholieke neogotiek. Tevens had zijn gedachtengoed een grote invloed op de stijlontwikkeling van de toegepaste kunsten in de tweede helft van de 19de eeuw en het belang van het gesamtwerk in de architectuur.

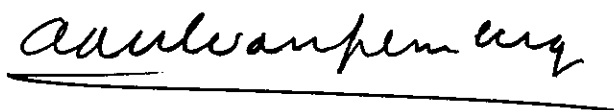
Als zijnde een representatief voorbeeld van een parochiekerk, waarbij de opdrachtgevers, hier de plaatselijke adel, het programma van de kerk bepalen. De decoratie en het meubilair van de kerk werden bijna volledig geschonken door (de) Bethune-familie en de iconografie van de beelden, glasramen, altaren ... werd door hen bepaald.

Art. 2. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 28-05-2003

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

A handwritten signature in dark ink, reading 'Paul Van Grembergen', is written over a horizontal line.

Paul VAN GREMBERGEN